

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Îngrijirile de lipsă pentru începerea anului școlastic viitoriu.

Pre școlă și pre îngrijirea de a mări puterea și productivitatea școlii într-o bună creștere a generațiunilor viitoare se bazează viața și trăinicia poporilor.

Are școlă o însușire proprie numai ei : lucrăză astăzi, pentru ca rezultatele activității ei să se resimtă preste ani, și ródete ei să-le pórte generațiunile viitoare. Învătătoriul și în genere ómenii de școlă îmbetrănesc, dar activitatea lor, dacă a fost destul de intensivă și productivă, vecinic rămâne, și revarsă asupra poporului binefacerile sale. Chiar pentru acésta de lipsă este, ca se dăm școlii noastre în măsură tot mai mare tóte acele îngrijiri, de cari are trebuință pentru o lucrare cât mai intensivă și mai spornică.

A da școlii noastre aceste îngrijiri, este astăzi, precum înțelegem noi lucrul, cestiunea cea mai de urgență, din motivul, că astăzi și după spiritul timpului de astăzi — îngrijirile pentru dezvoltare pre ori ce teren, dar mai cu seamă îngrijirile trebuincioase pre terenul școlar trebuie să se facă grabnic.

O astfel de îngrijire se cere astăzi la noi în prima liniă pentru ameliorarea frecuențațiunii școlare, — deoarece încă n'am ajuns stadiul, ca în fie-care comună fie-care băiet obligat a cerceta școlă să-o și cerceteze regulat. Acésta scădere împedecă fórte mult mersul învățământului, și împedecă pre învățătoriu în activitatea sa productivă; ér alătoria cu acésta cestiune este urgentă trebuință, ca în fie-care comună bisericească de ale noastre să se activeze, și să funcționeze regulat școlă de repartițiune.

Îngrijirea pentru ameliorarea frecuențațiunii școlare cade în sarcina tuturor factorilor, dela a căror armonică conlucrare depinde progresul în școlă, și anume : familiei, învățătoriuului, preotului, comitetului parochial, inspectorilor școlari și Consistoriuului diecesan. Și încât scim, și am vădút noi, dela centru, dela Consistoriu au emanat an de an dispușețiunile de lipsă pentru acest scop, și nu fără succes. Frecuențațiunea școlii s'a ameliorat în anii din urmă, dar acésta ameliorare a urmat după noi pré încet, și n'am ajuns nici astăzi stadiul dorit, — ca fiecare băiat, obligat a cerceta școlă, să-o și cerceteze regulat. A trebuit deci, ca în comunele noastre bisericesci pre alocuria să nu se fiă ecesutat întocma dispușețiunile, de cari vorbim.

În fața aceste împrejurări ar trebui neapărat, ca să-ne întrebăm, că cine pórta vina, că nu s'a făcut în acésta direcțiune tot ceea ce cu alte îngrijiri s'ar fi potut face. Credem însă, că este un lucru de prisos, ca să-ne ocupăm de acésta întrebare, și ne mărginim a constata, că între greutățile timpului, în carele am trăit, s'a potut întâmpla ca să se perdă din vedere urgența acestei cestiuni.

Constatând deci, că trebuințele culturale ale poporului nostru reclamă de urgență ameliorarea frecuențațiunii școlare este de lipsă să ne ocupăm cât mai des și cât mai cu grije de acésta însemnată cestiune.

Vorbim deci de acum, și anume înainte de începerea anului școlastic viitoriu de urgența acestei cestiuni, atragând asupra-i atențiunea organelor noastre din parochiă.

Pentru progresul și succesul cât mai mare al învățământului este de lipsă, ca între școlă și orga-

nele ei și între familiă să se desvólte, și să se alimenteze în măsură tot mai mare un raport cât mai intim, pentru că acest raport este un puternic îndemn pentru părinți, de a-și trimite pruncii regulat la școlă. Trei sunt din partea școlii, și respective din partea administrațiunii școlare factorii chemați a susține și alimenta raportul dintre școlă și părinți, și anume: învățătorul, preotul și comitetul parochial, și lucrarea lor armonică în această direcțiune în consonanță cu dispusețiunile, ce se emit din partea Consistoriului diecesan.

Învățătorul satisface îndatoririi sale oficiale întru ameliorarea frecuențațiunii prin aceea, că se silește a pune în aplicare în modul cel mai nimerit posibil: că „nu învățăm pentru școlă, ci pentru viață,” și prin aceea, că arată cel mai mare interes și desvóltă iubirea părintească trebuincioasă față de elevii săi; ér în contactul său cu părinții stăruiesce a-și căseiga și iubirea părinților față de școlă.

Preotul va contribui la susținerea și alimentarea raportului, de carele vorbim, cu deosebire prin faptul său zel față de educațiunea tinerimii, și anume prin aceea, că dânsul va propune însuși religiunea, prin aceea că va controla în mod nentrerupt mersul învățământului în școlă, și va veni în ajutoriu învățătorului întru împlinirea greii sale misiuni, și preste tot în biserică și în contactul său cu credincioșii va da espressione faptică îngrijirii sale față de școlă.

Comitetul din a sa parte póte contribui mult la ameliorarea frecuențațiunii, prin aceea că se va interesa cât mai mult de școlă, și anume îngrijind ca școlă să se susțină în bune condițiuni, să fiă provădută cu toate recuisitele de învățământ și mai cu seamă prin aceea că în lucrările sale oficióse, ér membrii comitetului în contactul lor cu ceialalți credincioși din comună vor arăta interesul ce-l reclamă dela dênșii cauza școlară.

Starea creștinismului în secolul I și al II-lea.

Raportul creștinilor către ideile filosofice ale timpului și vice-versa.

De la început dumnezeesca învățătură a lui Isus Christos, ca un Evangeliu al Ceriului, fu bine primită și îmbrățișată de toți cei ce se învredniceau a o auzi și cunoșce. Nu se împlinise două secole și acest Evangeliu, cu totă persecuțiunea îndreptată în contră-i de puternica Împărăției a Romanilor, și cu totă hula și defăimarea ce îi făceau filosofi păgâni,

patronatorii idololatriei și Judeii, el prinsese adânci și temeinice rădăcini mai în toate părțile vastului imperiu roman, care în aceste timpuri se întindea aproape asupra întregii lumi cunoscute.

La început Evangeliul lui Isus Christos, adecă mântuirea, fu anunțată și propoveduită Judeilor. Creștinismul se părea a fi merit mai numai pentru fiii lui Israil, pentru poporul cel ales al lui Dumnezeu. Isus Christos și a mărginit totă activitatea sa mesianică în Palestina. El nu a predicat Evangeliul mântuirii genului uman de cât numai Judeilor, de și vestea despre el, despre cuvintele și minunile ce s'evârșia, ajunsese, chiar de la început în Galilea, Decapoli, în totă Judeea, dincolo de Iordan și în totă Syria ¹⁾.

Istoria evangelică și tradițiunea autentică a Bisericeii creștine, despre activitatea lui Isus Christos, nu cunosc de cât cuvintele și minunile sale s'evârșite către oile cele pierdute ale casei lui Israil.

Dar nu numai începutul predicii despre împărăția Cerurilor și mântuirea genului uman se face în strămele limite și confinii ale Palestinei, ci întregul act al mântuirii ómenilor se consumă acolo.

Isus Christos, Mântuitorul genului uman, se naste în Betlehemul Iudeei ²⁾. El crește, și se educă în Nazaret. Aci este ascultător întru toate părinților săi și viețuește până la vârsta de 30 ani. Începând a predica Evangeliul mântuirii, până la mórtea sa de cruce, nu-l predică de cât Judeilor. El nu vîndecă bólele și neputințele, de cât ale acestui neam, de carele are milă ca de poporul seu ³⁾. Visiteză regulat la sêrbarea Pașcelor, Ierusalimul, centrul moral al vieței religióse a Judeilor ⁴⁾. Aci suferă mórtea ⁵⁾ și după învierea sa ⁶⁾, fără a ieși din Iudeea, de pre un munte al Galileei, în fața apostolilor săi, se înalță la ceruri ⁷⁾.

Mai mult chiar, Isus Christos, în tot timpul activității sale mesianice, s'a mărginit numai d'a predica și instrui pe Apostolii săi, pregătindu-i d'a puté fi propovăduitorii mântuirii către tot genul uman. El nu lasă nimic scris, nici nu înființeză o anume biserică, în genul unei noi comunități sau societăți religióse, „eine neue Religionsgemeide, servindu-ne de cuvintele Domnului Adolf Harnack“ ⁸⁾. Biserica înființată de el este evangeliul seu, sunt Apostolii săi și toți cei ce au cređut cuvintelor sale și l'au urmat.

Aceia cari pe baza Evangeliului său înființeză astfel de biserici și comunități religióse, în care să

¹⁾ Comp. Math. IV, 24 și 25.

²⁾ Comp. Math. II, 1; Luca II, 4.

³⁾ Comp. Math. XV, 24 sq.

⁴⁾ Comp. Ioan, V, 1 sq. XI, 55; XII, 1 sq. etc.

⁵⁾ Comp. Math. XXVII, 26 sq. etc.

⁶⁾ Comp. Math. XXVIII, 1 sq. și locurile paralele de la cei-l-alți evangeliști.

⁷⁾ Comp. Math. XXVIII, 6, și locurile paralele.

⁸⁾ Adolf Harnack, Dogmendesgeschichte I, S. 48—55.

se pré mărescă Isus Christos, Dumneșeu și Mântuitor al ómenilor, sunt Apostolii sėi și următorii acestora.

Aceștia sunt meniți d'a fi martori ai sėi în Ierusalim, în Judeia, Samaria și în tótă lumea, până la marginea pământului⁹⁾. Aceștia sunt cari urmând porunca dată lor de Isus, s'au dus în tótă lumea, spre a vesti Evangeliul mântuirii la tótă făptura¹⁰⁾.

Prin predica Apostolilor și în special prin munca neobosită a Apostolului Paul, cel care s'a ostenit mai mult de cât toți pentru Evangeliu, precum însuși mărturisește, la finele epocii Apostolice, adecă la finele secolului întâi, Evangeliul număra biserici creștine mai în tóte centrele mari și în cetățile imperiului. La acéstă epocă, numele lui Isus Christos, fie că era proscris și persecutat de Roma, de Filosofi și de Iudei¹¹⁾, avea adoratori de la Ierusalim, până la Roma și de la Elispont, până la Alexandria. Cu încheerea secolului I, Asia, Grecia, Egiptul, Insulele și Italia, erau tóte preserate de cei ce se închinau și adorau pre Isus cel crucificat pe Golgotha¹²⁾.

Misiunea apostolilor, după mórtea lor, fu continuată de aceia pe cari ei îi au investit cu puterea de a lega și deslega în biserica lui Isus Christos. Aceștia, ca următori ai lor, cu aceeași putere și autoritate în Biserica creștină, au dus mai departe predicarea Evangeliului; pentru a'l vesti la tótă făptura, ca toți să credă și să se mântuiască.

Erau multe, grele și cu anevoe de învins piedicele. Mulți erau fórte îngrijiți de repede propagare a creștinismului. Puternicii șilei, Stėpánirea Romană, reprezentanții cultului păgân și ai ideilor filosofice, cari protejau idololatria, cu toții, secondați de Iudei, din tóte părțile luau cele mai aspre măsuri pentru a împiedeca lășirea și respândirea nouilor idei ale religiunii creștine. Nu se cruța nici un mijloc pentru a le împiedeca. Pretutindenii adeptii noii religiuni, pentru simpla mărturisire, că cred în Christos, erau pedepsiți cu mórte, și cu tóte acestea creștinismul reuși, ca în decursul secolului al doilea să se extindă din ce în ce mai mult, să se facă cunoscut tuturor și să se consolideze în acele locuri, unde era întemeiat din timpurile Apostolilor.

În aceste timpuri (secol. II), în părțile Rėsării-tului el era predicat chiar și dincolo de confiniile imperiului roman. Părinții bisericești trăitori la finele secolului al doilea și începutul secolului al treilea,

⁹⁾ Comp. Acta I, 8—10.

¹⁰⁾ Comp. Math. XXVIII, 18—20. Marcu XVI. 15. Luca XXIV, 47—51.

¹¹⁾ La început, Romanii pentru a persecuta pe creștini aplicau asupra lor legile contra religiunilor streine și noi și legele contra asociațiunilor nepermise. Comp. Sueton. Nero 16, Claud. 25, Tacit. Analet 15, 44.

¹²⁾ Comp. Acta VII. Epistola apost. Paul și epistolele catholice, cari presupun creștini în tóte aceste locuri. Euseb. ist. eccles. II, 15; III, 1; IV, 1 etc. Ieronim. De scriptoribus eccl. cap. 8.

mărturisesc, că Isus Christos în aceste timpuri se prea măria și adora ca Dumneșeu în Parthia, Media, Persia, Batria, Syria, Cilicia, Arabia, India, Egiptul, Etiopia, Iberia, Asia, Roma, Grecia, Galia, Germania, Ispania, chiar și în Britania și în alte țeri, orașe și provincii.¹³⁾ Tertulian atestă, că chiar și Maurii și Getulii credeau în Christos.¹⁴⁾

Aprópe în tótă lumea Christos se propovėduisė și își avea închinători. Dela o margine până la cealaltă a lumii cunoscute, orașele și satele erau preserate de creștini. Dar față cu acéstă repede propagare, pentru a nu se crede, că până la finele secolului al doilea, creștinismul, respândit fiind pretutindenii, ajunsese a fi religiune dominantă în lume, sau cel puțin, privită și tratată ca și celelalte religiuni ce se profesa de ómenire, este bine să examinăm starea bisericii creștine din aceste timpuri, sau mai bine șicėnd starea diferitelor comunități, a celor ce credeau și mărturisiau pe Christos ca Dumneșeu și se închinau lui.

Când istoria creștinismului ne afirmă, că în aceste timpuri Evangeliul lui Isus Christos era cunoscut mai în tóte părțile vastului Imperiu Roman și chiar în afară de confiniile sale, și că în tótă lumea se aflau adoratori ai lui Isus Christos, adecă membri ai bisericii creștine nu trebuie să ne închipuim, că creștinismul triumfase deja asupra lumii păgâne, că Evangeliul reușise a desființa cultul idolilor, sau că majoritatea populațiunii polițiilor, a provinciilor și a țerilor amintite, erau creștinii; sau că cel puțin lumea cea alėsă a tuturor acestor părți, reprezentanții șciinței și ai artelor, cei bogati și nobili, sau cei ce dețineau puterea etc. etc., se închinau lui Christos. Nici érašii că starea bisericilor sau a comunităților creștine, pe unde ele existau era analogă și privită ca și comunitățile celorlalte religiuni existente, sau înfloritóre ca bisericile creștine ale secolului al IV-le, când creștinismul ajunsese a fi religiune permisă, ba încă religiune de stat și dominantă în imperiul roman.

Nimic de acest fel. Starea bisericilor creștine era departe de acéstă așteptare. Creștinii, pretutindenii unde sa aflau, fie în poliții, fie în sate,¹⁵⁾ ei erau o mică minoritate, compusă mai mult din ómeni de rėnd, de ordinar, din clasele de jos ale societăței, ér grosul populațiunii, mulțimea, zėcea, după cuvėntul Scripturii în întunec și în umbra morței,

¹³⁾ Comp. Irineu advers. haeres. I, 3. III, 4. Tertulian Apologeticus I. Adversus Judaeos cap. VII. Bardesane, la Eusebiu preparatio evang. VI, 10. Origen contra Cels III. Euseb. hist. eccl. VI, 1 sq.

¹⁴⁾ Tertulian Apologeticus, cap. VII.

¹⁵⁾ De și datele despre existența creștinismului, în aceste timpuri, prin sate, sunt insuficiente, din scrierile lui Origen însė se constată, că existau și prin sate (comp. contra lui Cels. III.)

adorând idoli și închinându-se creaturilor, în loc de a se închina Creatoriului.

Dar nu numai atât. Acești puțini adoratori și închinători ai lui Christos, răspândiți și împrăștiați în toate părțile imperiului, erau ei lăsați în pace și liberi, sau aveau ei cel puțin dreptul de a se închina în totă libertatea, la lumina ăilei, Dumneșeu-tui lor? Să bucurau ei de aceeași libertate de care se bucurau păgânii în exercitarea cultului? Erau ideile și credințele lor religioase, dacă nu protejate, cel puțin respectate și lăsate în libertate de legile Statului?

Departa de toate acestea. Nu numai la aușul mărturisirii credinței în Isus Christos, dar pentru simpla denunțare că e creștin, adoratul lui Isus, era pedepsit cu mărtea, îndurând cele mai neauđite și cumplite torturi, spre a se lepăda de credința sa. Așa în cât nu numai că libertatea profesiunii cultului creștin, era nepermisă și neiertată, dar cei ce profesau această religione erau urmăriți pretutindeni și pedepsiți cu mărtea.

Pe de altă parte. Fiind-că la început Împărăția Cerurilor, adevă Evangeliiul mântuirii, de și se anunțase de o potrivă tuturor, dar în deosebi îl primiau cei sëraci, poporul, lumea de rând, și mai ales, cei întristați, cei apăsați și nedreptățiți în această lume, cari cu toții după cuvântul evangheliei urmau a fi fericiți, și, prin o rea interpretare a unor cuvinte ale Domnului¹⁶⁾, de mulți se credea, că numai pentru aceștia ar fi destinată împărăția cerurilor, această contribuise foarte mult ca comunitățile creștine, mai pretutindeni să se compună, în majoritatea lor, din ómeni de rând, din sëraci, din proști și chiar neinvęțați¹⁷⁾.

Astfel fiind creștinii, pentru ei, Evangeliiul lui Isus Christos era totul. Acesta oferindu-le adevărata cunoștință de Dumneșeu, prin care ei dobândeau mântuirea și viața eternă, ei aflau în el tot ce le trebuia pentru viața lor socială, morală și religioasă și chiar pentru desevęșita lor dezvoltare intelectuală; fiind-că, în totă viața lor voind a trăi după Cuvântul Domnului, totă edificarea și satisfacerea pietăței lor religioase o aflau în scriptură.

(Va urmă.)

D I V E R S E.

* *P. S. S. părintele episcop diecesan Ioan Mețianu*, Joi dimineța cu trenul accelerat a rentors dela Zărneșci deplin sănętos.

¹⁶⁾ Comp. Math. XI, 16 și urm. Marcu X, 21 și urm. ect.

¹⁷⁾ Comp. Origen contra Cels. III, 7 etc.

† *Archiducele Wilhelm*. În 29 Iuliu n. a. c. archiducele Wilhelm, inșpectorul artileriei armatei austro-ungare, unchiul monarhului nostru făcându-și îndătinata sa preumblare călare la 10 óre a. m. în Baden lângă Wiena, s'a nenorocit cădând după cal care s'a spăriat de un tramvai electric și la 5½ óre d. a. a fot mort. — Repausatul archiduce Wilhelm, născut în 21 Aprile 1827 în Wiena, a fost cel mai tiner fiu al archiducelui Carl, viteazul luptei de la Aspern. — Ca inșpector al artileriei nenorocitul archiduce a contribuit mult la dezvoltarea și renumele de ađi al artileriei austriace. Jalea familiei domnitóre, a armatei și a tuturor popórelor monarhiei nóstre este de o potrivă mare. — Fie-i țerina ușoră!

* *De ale timpului*. După caldura cea înădușitoră de 35—40° C. au urmat în septémăna acesta câteva ăile ploioase, prin cari sa adăpat vegetațiunea și aerul sa recorit în mod îmbucurătoriu. Pentru unele regiuni a venit ploea prea târđiu, că-ci cucuruzul s'a uscat de tot.

* *Himen*. Andrei Horvath, cleric absolut, și ales de preot în Várad-Velenceze și-a încredințat de soție pe Dșóra Elena Serb, fca notariului nostru Nicolae Serb din Chitighaz. — Felicitările nóstre!

* *Mulțămیتă publică*. Cu ocaziunea sântirei bisericei gr. or. din comuna Bulz, s'a arangiat o petrecere de vară în favorul acelei biserice în 3/15 Iuliu a. c., la acesta petrecere a suprasolvit următorii dni: Dl Nicolau Zigre 4 fl. Alesandru Filip 1 fl. Teodor Filip 1 fl. Vasilie Cibenschi junior 2 fl. Teodor Lase 1 fl. Juricskai Zoltán 4 fl. Jakabfi Izsák 1 fl. Burjan N. 1 fl. Augustin Rezei 1 fl. Dr. Nicolau Poinar 4 fl. Kocsis Béla 1 fl. Gavril Rednik 1 fl. Anania Lung 1 fl. Maridhraszki Gusztáv 1 fl. Rak Manó 1 fl. Ioan Szabó 1 fl. Teodor Stanca 1 fl. Teodor Pop 1 fl. Petru Fehér 1 fl. Telegdi József 8 fl. Spitz Géza 1 fl. Mihail Popa 1 fl. Széles Gyula 1 fl. Teodor Pap 1 fl. Virág Géza 1 fl. Iosif Moldovan 50 cr. Ioan Gerlan 1 fl. Nestor Porumb 1 fl. Mutter Ferencz 4 fl. Vasilie Bulzan 3 fl. Heskovits Mór 1 fl. Butariu Ioan 50 cr. Tóth Kálmán 1 fl. Ioan Bibescu 1 fl. Kakas Venczel 50 cr. Fischer József 1 fl. Grünfeld Bertalan 1 fl. Silberstein József 1 fl. Fekete József 2 fl. Szántó József 1 fl. Demetriu Antonescu 3 fl. Nicolau Rocsin 5 fl. Iosif Goldiș vicariu 5 fl; afară de aceștia Dl deputat dietal Telegdi Telegdi József a donat biserica cu 100 fl. adevă una sută fl. și Dl Ioan Gal, jude la tribunalul din Arad, un prapor bisericesc. — Pentru acest marinimos dar subscrisul în numele comitetului arangiator, vin a esprima și pe acesta cale susnumiților domni dăruitori cea mai profundă mulțămیتă. — Pentru comitetul arangiator: Grigoriu Daraban, m. p. notariu.

* *Poporațiunea pământului*. Statisticianul Ravenstein făcând un studiu asupra poporațiunei pământului, a ajuns la următoriu rezultat: În părțile productive ale pământului, un mil pătrat englez produce hrană trebuincioasă pentru 207 ómeni. Astăđi încă se vin în India 175, în China 295, în Japonia 264 suflete pe fiecare mil pătrat englezesc; prin urmare în cele două din urmă poporațiunea a trecut peste maxim. În total, părțile productive ale pământului pot da hrană pentru 5851 milióne de ómeni. Mai sunt apoi unele ținuturi, sau deșerturi mai puțin productive care pot da hrană pentru câte 1—10 ómeni de mil pătrat. Socotindu-se toate împreună, pe suprafața pământului ar putę trăi 5994 milióne, sau — ca se đicem în număr rotund — 6000 milióne de ómeni. În 1890 se afla pe întreg pământul 1468 milióne de suflete. Poporațiunea însă în fie-care deceniu se

sporește: în Europa cu 9%, în Asia cu 6, în Africa cu 10, Australia cu 30, în America-nordică cu 20, în America meridională cu 15 și pe întreg rotogolul pământului cu 8%. După socotela aceasta, în 1900 se vor afla pe pământ 1585 milioane de oameni, în 1950, 2328 milioane și în anul 2073, va să dăcă peste 179 ani, se vor afla pe pământ 6000 milioane de oameni. Acésta va fi după socotela lui Ravenstein, maximul populațiunii ce se va mai pute susține pe pământ. De aici înainte urmăză lupta pe mörte și viață pentru esistentă, — oamenii se vor mânca unii pe alții, căci pământul nu va mai pute rodi atâta în cât se se hrăniască toți. Să nu se sperie însă nimenea de socotela acésta, căci Ravenstein și-a uitat că trăim în timpul „civilizațiunii,” când dispunem de cele mai diavolești arme, cu ajutorul cărora în câte-va ore se pot nimici sute de mii de oameni. Afară de aceea, statisticii de felul lui Ravenstein cam de regulă își greșesc socotelile.

* **Leac în potriva putređirei perilor și merilor.** Putređirea fructelor a luat de câți-va ani o întindere așa de mare în cât trebuie, decât vrem să scapăm recolta, se căutăm mijloce de a combate bóla acésta. În Iunie, s'au chiar din Maiu, frunzele s'acoper cu pete cenușii aprópe negre, cari se ivesc pe fața inferióră în măr, și de obicei pe fața inferióră de pěr, deși se iveșce și pe partea superióră. Criptomagul acesta atacă și fructele și rămurile. Perele se crépă și putređesc înainte de maturitate; rămurile se acoper cu echimose, și în cele din urmă pier. Merele se crépă mai puțin, însă și ele putređesc pe pom. Când bóla este întensivă, frunzele cad în toiul verei, după-ce s'au înegrit, ca și cum ai fi presărat cărbune pe ele. Pe unii peri, perele se crépă și putređesc fără ca frunzele să fiă atinse de ciupercă. Ecă o preparațiune, care dă rezultate bune chiar când bóla s'a început. Pentru 12 litri de apă, ia un klg. de flóre de pucióasă, și 1 klg. de var (cântărit nestins) pe cari le amesteci; pe urmă torni apă și fierbi tot acest amestec timp de 10 minute. După-ce se limpedesce, stre-cori apa așa limpedită, și o păstređi în sticle astupate. Când vrei s'o întrebuințezi, pui 40—50 grame din licuidul acesta într'un litru de apă și stropești pomii bolnavi peste tot. Dacă bóla s'a întins pe pom, stropesci de două-trei ori pe zi. Tot cu apa acésta poți împiedeca și Septoria, care aduce uscarea frunzelor și le face să cadă în toiul verei.

Concurs.

Pentru distribuirea alor dóue, eventual trei stipendii de câte 200 fl. din fundațiunea „Elena Ghiba-Birta,” se escrie concurs până în **20 August a. c. vechiu.**

În sensul testamentului, la acest stipendiu au dreptul a recurge numai tineri cari studiază cu succes bun la vre-o școlă publică și sunt de religiunea gr. or. și de naționalitate română séu grécă, din comitatele: Arad, Bihor, Bichis și Cianad, și ai căror părinți n'ar fi în stare a-i susține la studii.

Rudenile fericitei fundátore vor avea preferință.

Recurenții au a-și înainta petițiunile lor, subscrisului comitet, provéđute cu recerutele doveđi, până la termenul mai sus arătat.

Arad, 20 Iuliu v. 1894.

Comitetul fundațiunii.

—□—

Pe stațiunea învățátorească dela școlă gr. or. din comuna **Voivođi**, inspectoratul Orăđii-mari se escrie concurs cu termin de alegere pe **1/13 Septemvre a. c.**

Emolumintele sunt:

În bani gata 300 fl. afară de acestea, cortel în natură și venitele cantorali.

Să observă că pentru dotațiunea de sus alegândul învățătoriu are să împlinească și afacerile cantorali.

Recursele ajustate conform prescrișelor stat. org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1873, adresate comitetului parochial din Voivođi, să se trimită subscrișului în Oradea-mare, până inclusive 26 August v. c., având recurenții în vre-o Duminecă ori sərbátore a să presenta în biserica din loc, spre a-și aréta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopresv. și inșpect. școl.

—□—

Pe stațiunea învățátorească dela școlă gr. or. din comunele **Mihelou—Vale-mare**, inspectoratul Tincei, să escrie concurs cu termin de alegere pe **26 August (7 Septemvre) a. c.**

Emolumintele sunt:

În bani gata 300 fl. și anume dela **Vale-mare**, 116 fl., dela **Mihelou** 184 fl., afară de aceste cortel în natură și venitele cantorali aprópe la 60 fl.

Recursele ajustate conform prescrișelor stat. org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1873, adresate comitetului parochial din Mihelou—Vale-mare, să se trimită subscrișului în Oradea-mare, până inclusive 22 August v. având recurenții în vre-o Duminecă ori sərbátore a să presenta în biserica din loc, spre a-și aréta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopresv. și inșpector școl.

—□—

Pe stațiunea învățátorească dela școlă gr. or. din comuna **Paușia**, inspectoratul Orăđii-mari să escrie concurs cu termin de alegere pe **25 August (6 Septemvre) a. c.**

Emolumintele sunt:

1) În bani gata 120 fl; 2) Venitul din pământul învățátoreșc 110 fl; 3) Grâu 11½ cubule în bani 56 fl 50 cr; 4) Stólele cantorale 20 fl; 5) Pentru conferință și scripturistică 7 fl. — De tot 313 fl 50 cr.

Recursele ajustate conform prescrișelor stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1873 adresate comitetului parochial din Paușia, să se trimită subscrișului în Oradea-mare, până inclusive 20 August v., având recurenții în vre-o Duminecă ori sərbátore, a să presenta în biserica din loc, spre a-și aréta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopresv. și inșpect. școl.

—□—

Pentru ocuparea stațiunei de învățátore în comuna **Pilul-mare**, în inspectoratul Chișineului, prin acésta să escrie concurs cu termin de alegere pe **4/16 Septemvre a. c.** pre lângă urmátorele emoluminte:

1) Salar anual în bani gata 300 fl. v. a.; 2) 2 stângeni de lemne pentru învățátore; 3) 4 floreni pentru scripturistică; 4) 10 floreni pentru conferințe; 5) Cuartir liber și grădină.

Recurențele să aviséză, ea în termenul indicat să se presinte la biserica din Pilul-mare, spre a-și aréta desteritatea în cântare.

deodată fiind și cantor ca atare poate conta la un venit anual de 40 fl.

Să notéză că alegândul învățătoriu numai după un an de probă să va recomanda Ven. Consistoriu spre aprobare, dacă va dovedi purtare morală bună și sporiu satisfăcătoriu în școlă.

Recursele ajustate conform prescrișelor stat. org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1873, adresate comitetului parochial din Jaca (Zsáka), să se trimită subșcrișului în Oradea-mare până inclusive în 24 August (5 Septemvire), având recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore a să presenta în biserica din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântere și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopresviter și inspect. școl

—□—

Pe stațiunea învățătoréscă dela școlă gr. or. din comuna **O-Homorog**, inspectoratul Tincei, să escrie concurs cu termin de alegere pe **24 August (5 Septemvire) a. c.**

Emolumintele sunt:

1. În bani numêrar 146 fl.; 2. 14 cubule de grâu à 7 fl.: 98 fl.; 3. 8 cubule cucuruz à 5 fl.: 40 fl.; 4) 7 jughere de pământ arêtoriu 70 fl.; de tot 354 fl.

Afară de aceste alegândul învățătoriu va avê cortel în natură, precum și din venitele cantorale 40 fl.

Recursele ajustate conform prescrișelor stat. org. și §-lui 6 art. XVIII din 1873, adresate comitetului parochial din O-Homorog, să se trimită subșcrișului în Oradea-mare până inclusive 20 August v., având recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore a să presenta în biserica din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopresv. adm. și inspect. școl.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc vacantă dela școlă conf. rom. gr. din comuna bis. **Capolnaș**, classa a II-a, să escrie concurs cu termin de alegere pe **14/26 August a. c.**

Pe lângă următore emoluminte:

1) Cortel liber cu intravilanul școléi. 2) Lemne pentru învățătoriu și încălđitul salei de învățământ 36 metri. 3) În bani 357 fl. 50 cr. v. a. 4) Pentru conferințele învățătoresci 10 fl. v. a. 5) Pentru scripturistica 5 fl. v. a.

Recurenți vor avê ca să producă la recursele lor, testimoniu de pedagogie, de cvalificațiune din limba magiară, și atestat de moralitate și servițiul de până aci, cari recourse adresându-le comitetului parochial, să le subșternă insp. de școlé Demetriu Marcu în Birkis per Soborșin, și până la ziua de alegere să se presentéze în careva ziua de Duminecă ori sêrbătore la sânta biserică, pentru a-și arêta desteritatea în cânt și tipic, fiind-că alesul învățător va fi totodată și cantor la biserică fără alta remunerațiune.

Cei cu cunoscință în compunerea și conducerea de corul vocal pe note, și cu cvalificațiunile de mai sus, vor fi preferiți la candidare.

Capolnaș, la 4 Iuliu 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: DEMETRIU MARCU, m. p. insp. cerc. de școlé.

—□—

Cu termin de alegere pe ziua de **7/19 August a. c.** se escrie concurs pentru ocuparea definitivă a stațiunei învățătoresci din **Murani**, protopresviteratul și inspectoratul Timișorii.

Emolumentele anuale sunt: 1) în bani gata 120 fl.; pentru 50 chlgr. lard 30 fl., pentru 40 chlgr. sare 4 fl. 80 cr., pentru 12½ chlgr. lumini 6 fl., de tot 160 fl. 80 cr., 2) în naturale 60 meți de grâu; 3) 4 jughere de pământ, (2 arător și 2 livadă); 4) 8 orgii de lemne 4 pentru învățător și 4 pentru încălđirea salei de învățământ; 5) pentru scripturistica 5 fl.; 6) locuință cu 2 încăperi, culină, cămară, grajd, șopru și grădină de peste 200 stg. pătrați.

Recurenții au să-și înainteze recursele adresate comitetului parochial și ajustate cu documente de cvalificațiune și limba magiară, subșcrișului inspector școlar în Timișóra (Fabrik). Dela reflectanții se cere a să presenta în vre o Duminecă ori sêrbătore în s. biserică de acolo, spre a-și arêta desteritatea în cant și tipic. Cei cari vor dovedi aptitudinea de a conduce cor vocal vor fi preferiți.

Murani, din ședința comitetului parochial, ținută la 29 Iunie 1894.

Comitetul parochial.

Cu consensul protopresv. tractual Dr. TR. PUTICI, m. p. ca inspector de școlé.

—□—

Prin acésta să escrie concurs pe stațiunea învățătoréscă dela clasa I a școléi populare gr. or. din **Buteni**, (Butyin) cu termin de alegere la **15 August st. v. a. c.** până când recurenții pe calea oficiului inspectoral și vor subșterne recursele sale și se vor presenta vre-odată în biserica din loc spre a să arêta poporului alegătoriu.

Salariul încopciat cu acésta stațiune e 350 fl., și 4 stângeni de lemne.

Să vor preferi dintre recurenți cei cari sunt în stare a conduce corul vocal bisericesc.

Buteni, la 10 Iuliu 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresviter, insp. școl.

—□—

Pentru stațiunea învățătoréscă din **Laz**, în inspectoratul Butenilor, prin acésta să escrie concurs cu termin de alegere la **14 August a. c. st. v.** până când recurenții pe calea oficiului inspectoral și vor subșterne recursele sale și se vor presenta vre-odată în biserica din loc spre a să face cunoscuți alegătorilor.

Venitele încopciat cu acésta stațiune sunt: 1) în bani 100 fl., 2) grâu 6 șinice, 3) cucuruz 6 șinice, 4) lemne pentru învățătoriu 4 stângeni, 5) stole cantorale cam 15 fl., 6) pământ 18 jug., cari tôte la olaltă se urcă la 305 fl.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: CONSTANTIN GURBANU, m. p. protopresviter, inspect. școl.

—□—

Să escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc dela școlă gr. or. rom. din comuna **Remetea-luncă**, comitat. Caraș-Severin, împreunat cu salariu anual în bani gata 300 fl. v. a. pâușal pentru conferințe 10 fl.; șese stângeni lemne din cari să va încălđi și sala de învățământ; — spesele scripturistice să vor acoperi din fondul școlariu; cuartir liber o chiliă, culină, grajd pentru vite, grădină de legumi și plină de pomi, și grădină

estravilană; — dela înmormântări va primi învățătorii alegând stola îndătinată aici: — 2 jughere livadă, la acărora folosință pot reflecta acei învățători cari se simt apti de a forma și conduce cor local, acesta livadă economicisată aduce un venit sigur de 50 fl. v. a.

Terminul de alegere se stătoarește pe Dominecă în **7/19 August a. c.** până când acei recurenți cari intrunesc cualificațiune recerută, potând, dovedi că posed testimoniu de cualificațiune învățătorescă precum și limba magiară, adeverință despre portarea morală și sporiul desvoltat dacă a funcționat ca învățătoriu, recursul astfel instruit e a se adresa până la **2 August st. v. c. M. O. D. Adam Rosa**, inspector de școle în Leucușeșci, p. u. **Bálinecz**, — ér recurenții au se se presente în vre-o Duminecă séu sêrbătore în sfta biserică din Remetea-luneă spre a-și arêta desteritatea în cântare și rituale.

Dat în ședința comitetului parochial:

Mihail Zsurma, m. p. *Alessandru Iclozan, m. p.*
paroch pres. notariu.

În conțelegere cu mine: **ADAM ROSA**, m. p. inspector de școle.

Sé escrie concurs pentru ocuparea postului învățătoresc dela școla gr. or. din comuna **Leucușeșciu**, comitatul Caraș-Severin, împreunat cu salariul anual în bani gata 200 fl., păușal pentru conferință 10 fl., scripturistica 5 fl.; 24 metri lemne pentru școlă și învățător, 12 meți grâu, 24 meți cucuruz, grădină de legumi de un jugher, jumătate afară, și érá jumătate juger în comună.

Terminul pentru alegere se stătoarește pe **1/13 August a. c.** până când acei recurenți cari băsați pe testimoniu preparandial, esamenul de cualificațiune din limba română și magiară; au a-și subșterne recursesubscrisului inspector de școle în Leucușeșciu p. u. **Bálinecz**.

Doritorii de a cuprinde acésta stațiune au a se presenta în vre-o Dumineca sau sêrbătore în biserică de aici, pentru a-și arêta desteritatea în cant și tipicul bisericesc.

Leucușeșciu, în 3 Iuliu v. 1894.

Constantin Rosa, m. p. *Adam Rosa, m. p.*
președintele comitet. inspector școlar.

Pentru deplinirea postului de învățător la școla gr. or. română din comuna **Bunea-română**, se escrie concursul cu termin de alegere pe ziua de **14/26 August a. c.**

Emolumentele sunt: a) în numărariu 210 fl., b) 20 meți cucuruz în bômbe și 10 meți grâu 90 fl., c) Păușal de scris 5 fl., d) Pentru conferința 10 fl., e) 32 metri de lemne din care sé încâldeșce și școla de învățământ, locuință liberă cu grădină de legumi de 800□, g) Dela înmormântări unde va fi poftit 20 cr., ér cu liturgie 40 cr.

Recursesle cuviincios ajustate, sunt a se adresa părintelui inspector cercual de școle **Adam Rosa**, în Leucușeșciu, p. u. **Bálinecz**, comitetul Caraș-Severin. Având în vre-o Dominecă ori sêrbătore a se presenta în biserică locală spre a-și arêta desteritatea în cântările bisericesci și tipic.

Leucușeșciu, în 3 Iuliu v. 1894.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **ADAM ROSA**, m. p. insp. școl.

Pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. din comuna **Chiralău**, inspectoratul Orăđii-mari, sé escrie concurs cu terminul de alegere pe **21 August (2 Septevre) a. c.**

Emolumentele:

1) Dela 75 Nr. câte un măsură de grâu de tot 18 cubule și 3 măsură per 5 fl.: 93 fl. 75 cr., 2) Dela 75 Nr. à 70 cr.: 52 fl. 50 cr.; 3) 10 jughere de pământ și două grădini 10 măsură de clasa primă 110 fl., 4) 2 orgii de lemne aduse acasă 12 fl., 5) Venitul cantoral 30 fl., 6) Pășunat la an 3 fl., de tot 301 fl. 25 cr.

Recursesle ajustate conform prescrieslor Stat. Org. și §-lui 6. art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial, din Oradea-mare până inclusive în 18/30 August având recurenții în vre-o Duminecă, ori sêrbătore, a se presenta în biserică din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopresviter ca inspector de școle.

Pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. din comuna **Chiribișiu**, inspectoratul Orăđii-mari sé escrie concurs, cu terminul de alegere pe **21 August (2 Septevre) a. c.**

Emolumentele:

În bani gata 300 fl., afară de acestea, cortel în natură, și venitele cantorali.

Sé obsêrvă că pentru dotațiunea de sus alegândul învățătoriu are sé împlinésca și afacerile cantorali.

Recursesle ajustate conform prescrieslor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1873, adresate comitetului parochial din Chiribișiu, sé se trimită subscrisului în Oradea-mare până inclusive în 18/30 August, având recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore a-se presenta în biserică din loc spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopresviter și inspect. școl.

Pe stațiunea învățătorescă dela școla gr. or. din comuna **Sacal**, inspectoratul Orăđii-mari, sé escrie concurs cu termin de alegere pe **14/26 August a. c.**

Emolumentele:

1) Cortel cu intravilan computat în 20 fl., 2) Salariul în bani 100 fl., 3) $\frac{1}{4}$ Sesiune pământ 80 fl., 4) 20 Șinince de grâu 100 fl., 5) Stole cantorale 50 fl., 6) Pășune pentru 3 vite 6 fl., de tot 356 fl.

Sé obsêrvă că contribuțiunea după pământul învățătoresc are sé-o solvêscă alegândul învățătoriu.

Recursesle ajustate conform prescrieslor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial din Sacal, sé se trimită subscrisului în Oradea-mare, până inclusive în 12/24 August, având recurenții în vre-o Duminecă ori sêrbătore a se presenta în biserică din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopresviter și insp. școl.